

Incipit epistola beati Hieronimi ad Damasum papam in quattuor euangelistas.

Beatisimo pape
Damaso · Hieronimus ·
Nouum opus me facere cogis ex veteri: vt post exemplaria scripturarū toto orbe dispersa quasi quidam arbitri sedeant et quod inter se variant que sint illa que cum greca consentiant veritate: decernam. Diu labor sed periculosa presumptio · iudicare de ceteris · ipse ab omnibus iudicandus: senis mutare linguam et canescentem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus: cum in manus volumen assumpsit: et a salina quam semel imbibit viderit discere quod legerat: non statim erumpat in vocem me falsarium me clamans esse sacrilegum: qui audeam aliquid in veteribus libris addere · mutare · corrigere? Aduersus quam inuidiam duplex causa me consolatur: quod tu qui summus sacerdos es · fieri iubes · et verum non esse quod variat · etiam maledicorum testimonio comprobatur. Si enim latinis exemplaribus fides est adhibenda: respondeat quibus tot sunt exemplaria pene quot codices. Sin autem veritas est querenda de pluribus cur non ad grecam originem reuerteres · ea que vel a viciosis interpretibus male edita · vel a presumptoribus imperitis emendata peruerteris · vel a librariis dormitantibus aut addita sunt aut mutata corrigimus? Neque vero ego de veteri discepto testamento: quod a septuaginta senioribus in grecam linguam versum · tertio gradu ad nos usque peruenit. Non quero quid aquila quid symmachus sapiat quare theodocion inter nouos et veteres medicus incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apostoli probauerunt. De nouo nunc loquor testamento quod grecum esse non dubium est: excepto apostolo Mattheo · qui primus in iudea euangelium christi hebraicis litteris edidit. Hoc certe cum in nostro sermone discordat: et diuersos riuulorum tramites ducit vno de fonte querendum est. Pretermitto eos codices quos a Luciano et Desicio nuncupatos paucorum hominum asserit pueris contentio: quibus vix nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quod licuit · nec in nouo profuit emendasse: cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse que addita sunt. Igitur hec presens presantuncula pollicetur quattuor tantum euangelia: quorum ordo est iste · Mattheus · Marcus · Lucas · Johannes · codicum grecorum emendata collatione sed veterum: que nec mirum a lectionis latine consuetudine discreparent ita calamo imperauimus: vt his tantum que sensum videbantur mutare · correctis reliqua manere pateremur vt iuerat. Lanoines quoque quos Eusebius cesariensis episcopus alexandrinum secutus ammonium in decem numeros ordinauit: sicut in greco ha-

benitur expressimus. Quod si quis de curiosis voluerit nosse que in euangelis vel eadem vel vicina vel sola sint: eorum distinctione cognoscat. Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inoleuit: dum quod in eadem re alius euangelista plus dixit · in alio quod minus putauerint · addiderunt: vel dum eundem sensum alius aliter expressit · ille qui vnum e quattuor primus legerat · ad eius exemplum ceteros quoque estimauerit emendandos. An accidit · vt apud nos mixta sint omnia · et in Marco plura Lucę atque matthei. Rursum in Mattheo plura Iohannis et Marci: et in ceteris reliquorum que in alijs propria sunt inueniantur. Cum itaque canones legeris qui subiecti sunt confusionis errore sublato · et similia omnium scies · et singulis sua queque restitues. In canone primo concordat quattuor · Mattheus · Marcus · Lucas · Johannes. In secundo tres · Mattheus · Marcus · Lucas. In tertio tres · Mattheus · Lucas · Johannes. In quarto tres · Mattheus · Marcus · Johannes. In quinto duo · Mattheus · Lucas. In sexto duo · Mattheus · Marcus. In septimo duo · Mattheus · Johannes. In octauo duo · Lucas · Marcus. In nono duo · Lucas · Johannes. In decimo · propria vniuersisque que non habent in alijs ediderunt. Singulis vero euangelis ab vno incipiens usque ad finem libro: in dispar numero accrescit. Sic nigro colore prescriptus sub se habet alium ex minio discoloratum numerum: qui ad decem usque procedens incipit prior numerum in quo lit canone requiritur. Cum ergo aperto codice: verbi gratia: illud sine illud capitulum scire volueris cuius canonis sit: statim ex subiecto numero doceberis · et recurrens ad principia in quibus canonum est distincta coherens: eodemque statim canone ex titulo frontis inuenito: illum quem querebas numerum eiusdem euangelii qui et ipse ex inscriptione signat inuenies: atque vicino ceterorum tramitibus inspectis: quos numeros e regione habeant: adnotabis: et cum scieris · recurre ad volumina singulorum et sine mora reperis numeros quos ante signaueras · reperies et loca in quibus vel eadem vel vicina dixerunt. Opto vt in christo valeas · et memineris mei papa beatissime.

KÖNIGL.
BIBLIOTHEK
ZU
DUSSELDORF

Incipit prologus sancti Hieronimi.

Quod uires fuisse qui euangelia scripserunt Lucas euangelista testatur dicens: Quis quidem multi conati sunt ordinare narrationem rerum que in nobis complete sunt: si cut tradiderunt: nobis qui ab initio ipsi viderunt sermonem · et ministraverunt ei · et perseverantia usque ad presens tempus monumenta declarant: que a diuersis autoribus edita diuersarum heresum fuere principia · vt est illud iuxta egyptios · et Thoma · et Matthiam et Bartholomeum · duodecim quoque apostolorum et basilidis atque apollinis ac reliquorum quos

enumerare longissimū est. cum hec tñ im-
 p̄sentiaz necesse sit dicere. extitisse quosdā
 qui sine spū z gratia dei conati sunt magis
 ordinare narzationē. q̄ historie terere veri-
 tatem. Quibus iure p̄t illud propheticū
 coaptari. **U**t q̄ prophetat d̄ corde suo. qui
 ambulat post sp̄m suum. qui dicunt. hec
 dicit dñs. z dñs nō misit eos. De quib⁹ et
 saluator in euangelio Johānis loquitur.
Omnes qui ante me venerūt: fures fuerūt
 et latrones. Qui venerūt: nō qui missi sūt.
Ipse enī ait: Veniebant. z ego nō mittebā
 eos. In venientibus p̄sumptio temerita-
 tis. in missis obsequiū seruitutis est. **E**cce
 sia aut̄ q̄ dñi voce supra petra fundata est.
 quā introduxit rex in cubiculū suum. z ad
 quā per foramē descensionis occulte misit
 manū suam similis damulē hinnuloqz cer-
 uozū. quattuor flumia paradisi instar eructu-
 ans quattuor z angulos z annulos habet.
 per quos quasi arca testamenti z custos le-
 gis dñi lignis mobilib⁹ vehitur. **P**rimus
 omnium **M**attheus est publicanus cogno-
 mēto leui: qui euangeliū in iudēa hebreo
 sermone edidit ob eozū vel maxime causā
 qui in hiesū crediderāt ex iudēis: et nequa
 q̄ legis ymbra secedente euangelij verita-
 tem seruabant. **S**ecundus **M**arcus inter
 pres apostoli **P**etri. z alexandrinę ecclesie
 primus ep̄s: qui dñm quidem saluatozē
 ipse nō vidit: sed ea quę audierat magistru
 p̄dicantē. intra fidem magis gestoz narra-
 uit q̄ ordinem. **T**ercius **L**ucas medicus
 natione syrus antiochēsis. cui⁹ laus in euā-
 gelio: qui z ipse discipul⁹ apostoli pauli in
 achaię bythinieqz partibus volumen cōdi-
 dit. q̄dam aliis repetens. z vt ipse in pro-
 hemio confitē audita magis q̄ visa descri-
 bens. **U**ltimus **J**ohannes ap̄s z euange-
 lista quem hiesus plurimū amauit. qui sup-
 pectus dñi recubens purissima doctrinaz
 fluentia potauit. z qui solus de cruce meru-
 it audire. **E**cce mater tua. **I**s cum esset in
 asia. z iam tūc hereticoz semina pullularēt
 cherinthi. z hebionis. z ceteroz qui negāt
 christū in carne venisse: quos z ipse in epla
 sua antichristos vocat. z apls paulus fre-
 quenter percutit: coactus est ab omnibus
 pene tūc asię ep̄iscopis. z multarū ecclesia-
 rum legationibus de diuinitate saluatoris
 alius scribere. z ad ipsū: vt ita dicam: dei
 verbū: non tam audaci q̄ felici temeritate
 prozūpere. vt ecclesiastica narzat historia.
 cum a fratribus cogere vt scriberet. ita
 facturū se respondisse: si indicto ieiunio in
 commune omnes deū deprecaretur. **Q**uo
 expleto. reuelatōne saturatus in illud pro-
 hemium celo veniens eructauit: **I**n princi-
 pio erat verbū z verbum erat apud deū. z
 deus erat verbum. hoc erat in principio
 apud deum. **H**ęc igitur quattuor euange-
 lia multo ante p̄dicta **E**zechielis quoqz
 volumen probat. in quo prima visio ita cō-
 terit. **E**t in medio similitudo quattuor ani-
 malium z vultus eoz. facies hominis z fa-

ciēs leonis. z facies vituli. z facies aquilę
Prima hominis facies **M**attheū signifi-
 cat. qui quasi de homie exorsus ē scribere:
Liber generationis hiesu christi filij dauid
 filij abraam. **S**ecunda marcū. in quo vox
 leonis in heremo rugientis auditur: **V**ox
 clamantis in deserto. parate viam domini.
 rectas facite semitas eius. **T**ercia vituli. q̄
 euangelistā lucā a zacharia sacerdote sum-
 plisse initium p̄figurat. **Q**uarta iohannes
 euangelistam. qui assumptis pennis aq̄le
 z ad altiora festinans. de verbo dei dispu-
 tat. **L**etera quę sequuntur in eundem sen-
 sum proficiunt. **C**ruca eoz recta z pennati
 pedes. z quocunqz sp̄s ibat. ibant. z non
 reuertebant. z dorsa eozum plena oculis. z
 scintille ac lampades in medio discurretes.
 z rota in rota. z in singulis quattuor faci-
 es. **U**nde z apocalipsis iohannis. post ex-
 positionem vigintiquattuor senioz qui te-
 nentes citharas z phialas adorātes agnū
 dei. introducit fulgura atqz tonitrua. z sep-
 tem spiritus discurrentes. z mare vitreū.
 z quattuor animalia plena oculis dicens:
 Animal primum simile leoni. z secundū si-
 mile vitulo. z terciū simile homini. z quar-
 tum simile aquilę volanti. **E**t post paululū
Plena inquit erant oculis. z requiem nō
 habebant die ac nocte. dicentia: **S**anctus
 sanctus sanctus dominus deus omnipo-
 tens. qui erat. z qui est. z qui vēturus est.
Quibus cunctis perspicue ostendit. quat-
 tuor debere tñ euangelia suscipi. z omnes
 apocryphozū nenas mortuis magis hē-
 reticis q̄ ecclesiasticis viuīs canendas.

Argumentū in euangelium scđm **M**at-
 theum incipit.

Mattheus ex
 iudēa sicut in ordine
 prim⁹ ponitur: ita euā-
 gelium in iudēa primus scripsit:
 cuius vocatio ad deum ex publi-
 canis actibus fuit: ^{s. vel duo.} duoz in gene-
 ratōne christi principia p̄sumēs:
^{s. i. dauid et abraha} vnius cui⁹ prima circumcisio in
^{s. s. dauid.} carne: alterius cuius scđm cor-
^{s. hie. s.} electio fuit. **E**t vtrisqz em p̄ribus
^{s. i. ab abraha s. vel via s. dauid.} christ⁹. **S**icqz quaterdenario nu-
^{s. generatōnis. s.} mero trifozmiter posit⁹: principiu
^{s. i. ab abraha s. vel via s. dauid.} a credendi fide in electionis tem-
 pus porrigēs. z ex electōe vsqz in
 transmigrationis diem dirigens:
 atqz a transmigrationis die vsqz

Modus tractandi
 talis est. **P**rius ge-
 nealogiam christi re-
 scribit. distinguēs eā
 per tres sexages
 cades. post ait de nu-
 tritura saluatoris. et
 de aduentu magozū
 in bethleem. z de occi-
 sione paruloz. dein
 de te baptismo chri-
 sti z ieiunio. xl. dieū.
 z de temptatōe tripli-
 ci. **P**ostea d̄ doct. ia
 eius. s. de sermone ha-
 bito in mōte. teinde
 gesta z miracula chri-
 sti exponit. **T**andē d̄
 passione. reurrectōe.
 z ascēsiōe agit. **H**ic
 autem libro **H**iero-
 nimus prologū p̄mit-
 tit in quo ostēdit vbi
 euāgelii scripsit et
 de q̄mo statu ad q̄
 dignū sit assumptus. z
 de quib⁹ z quo ordi-
 ne in hoc euangelio
 tractet.

Duorū in ge.
 Id est. p̄termittens